

CONSIDERAȚII ALE CRITICILOR LITERARI INTERBELICI REFERITOARE LA POETICA ROMANELOR LUI IONEL TEODOREANU

Doctorand Panaite (Dolea-Panaite) Claudia- Cristina

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *Over time, Ionel Teodoreanu's literary creation has drawn the attention of literary criticism, not only at the level of chronicles and/or points of view (both pros and cons) expressed in periodicals or within public cultural events. His literary style and the themes approached, his more or less controversial perspective of the world represent objects of analysis for important and interesting volumes of literary criticism. This article aims to present the most resonant points of view of literary critics regarding the poetics of Ionel Teodoreanu's novels. Novel, poetics, criticism voices, metaphor, reverie.*

Keywords: *novel, poetics, criticism voices, metaphor, reverie.*

Literatura semnată de Ionel Teodoreanu surprinde prin stilul său de abordare a temei, de transmitere a mesajelor către cititori, de a scoate în evidență anumite aspecte mai mult sau mai puțin obiective ale relatărilor sale. Prozator prin forma operelor sale, dar, de multe ori, poet din nuanțele lirice inserate la nivelul epicului, Teodoreanu este recunoscut pentru poetica romanelor sale, aspect pe care majoritatea criticilor literari nu îl apreciază, considerând că autorul este, mai degrabă, unul ilustru poet. Prin ineditul scrierilor sale, autorul marchează perioada interbelică, atunci când critica literară a vremii este ancorată întrutotul în creațiile literare ale marilor clasici și romantici autohtoni; cu atât mai mult, prezența lui Teodoreanu vine să „bulverseze” - dacă se poate spune așa – un trend, o modă, o anumită modalitate de a face literatură. În funcție de deschiderea manifestată la nou, de mentalitate, dar și de concepția despre literatura nouă, modernă, proza poetică a lui Ionel Teodoreanu este primită de critica literară în mod diferit; indiferent de opinia, critici literari nu au nici un fel de rezervă în a-și afirma și menține punctele de vedere despre lirismul prozatorului.

Unul dintre cei mai apreciați critici literari ai perioadei interbelice este Eugen Lovinescu (1881 - 1943). Referindu-se la trilogia *La Medeleni*, acesta se oprește asupra nuanțelor lirice pentru care Teodoreanu le inserează la nivelul narațiunii sale și le explică într-un mod cu totul aparte: „lirismul absolut al scriitorului se manifestă nu numai sub formă directă și ușor sesizabilă, ci și prin incapacitatea de a alege, filtra și organiza, incapacitatea vizibilă aproape la toți scriitorii moldoveni și, deci, specifică” [Lovinescu, 1998: 192]. Considerat drept un element specific scriitorilor din Moldova, lirismului epic nu reprezintă o noutate marca Ionel Teodoreanu: „lirismul luxuriant, expresie înflorită, metaforică, fragedă în amănunt și obositoare în totalitate, constituie forma obișnuită a tuturor romanelor venite mai pe urmă (...) moldovenismul teoretic e încă una din axele scriitorului” [Lovinescu, 1998: 194]. Dacă la nivelul trilogiei *La Medeleni*, lirismul ester oarecum acceptat, ulterior, la celelalte scrieri ale sale, acesta nu face altceva decât să le confere un semnificativ minus valoare, după cum consideră criticul literar. Concluzia lui Eugen Lovinescu este simplă și cuprinzătoare: „scriitorul nu a ieșit din criza pubertății literare, irosindu-și marile lui calități de expresie și de frenezie lirică în opere de inflație tenebroasă” [Lovinescu, 1998: 195] – sau, altfel spus, abătându-se de la tematică predilectă a copilăriei și a adolescenței, Ionel Teodoreanu elaborează romane inferioare creațiilor sale de debut.

Lirismul lui Ionel Teodoreanu este analizat și de Garabet Ibrăileanu (1871 - 1936), un alt nume remarcabil al perioadei interbelice. Bun prieten al autorului, îndrumător de altfel al carierei literare a acestuia, Ibrăileanu analizează cu ochiul criticului literar scrierile romancierului. De altfel, acesta face parte dintre primii critici literari care face referire la opera lui Ionel Teodoreanu este Garabet Ibrăileanu, în anul 1926. În deplin acord cu majoritatea colegilor de critică literară, Garabet Ibrăileanu nu este de acord cu excesul de lirism în proza lui Teodoreanu, dar, spre deosebire de aceștia, nu îl condamnă de vehemență: „acest liric (n.n. Teodoreanu) este unul din cei mai puternici și mai puțin subiectivi creatori (...) este atitudinea creatorului față de personajii, adică față de creația sa, este răsunetul personajilor în sufletul său” [Ibrăileanu, 1976: 111]. Așadar, criticul literar consideră că lirismul lui Teodoreanu se datorează operei sale

profund subiective, consecință a faptului că autorul este „un om care nu poate ieși din el însuși, transpune în el personagiile operei sale și deci toate seamănă cu el, sunt variante ale ființei sale (...) se transpune el în personagiile sale, se diversifică în ele, ia forma lor, le trăiește” [Ibrăileanu, 1976: 113]. De nenumărate ori, Garabet Ibrăileanu îi atrage atenția lui Ionel Teodoreanu vizavi de utilizarea excesivă a metaforelor în narațiunile sale; receptiv din punct de vedere teoretic, prozatorul nu reușește să pună în practică recomandările mentorului său, motiv pentru care opera sa va fi aspru criticată ca urmare a liricizării excesive.

Opera literară a romancierului și a memorialistului Ionel Teodoreanu este analizată și de criticul literar Tudor Vianu (1898 - 1964), opiniile acestuia regăsindu-se în *Arta prozatorilor români*, volum de critică literară apărut în anul 1932. Utilizarea insistentă a metaforelor și a comparațiilor, a imaginilor artistice la nivelul epicului obosește ochiul și mentalul cititorului, în opinia lui Vianu:

„abundența acestor elemente figurative este enormă (...) autorul Medelenilor manifestă fantezia cea mai productivă în direcția creării de imagini (...) bogăția imagistică atrage neapărat impresia excesului stilistic. Splendoarea acestei imaginații ne ostenește, ca prea mult aur într-o decorație (...):cozile zmeului ... feminine; colbul se luă la trântă cu șoseaua; apare trenul – un punct negru dușmănos ca o gaură de revolver încărcat (n.n. *La Medeleni*)” [Vianu, 1977: 357].

Criticul literar nu contestă harul prozatorului și ineditul stilului său literar, dar consideră că utilizarea excesivă a componentelor lirismului nu face altceva decât să obosească cititorul, să-l agaseze din punct de vedere mental, ceea ce nu înseamnă o lectură plăcută, fascinantă, recreativă.

Deși în perioada interbelică este doar un copil, Ovid Crohmălniceanu (1921 - 2000) poate fi considerat un critic literar interbelic prin prisma abordării și analizei literaturii scrise în intervalul dintre cele două războaie mondiale. Este vorba despre volumul de critică *Literatura română între cele două războaie mondiale*, în care un loc aparte revine prozatorului Ionel Teodoreanu. Criticul literar nu împărtășește inserțiunile lirice, exagerate în structura epică a romanelor: „critica a fost aproape unanimă în a reproșa cărților sale că repetă obositor aceleași teme, că nu izbutesc să devină cu adevărat romane, fiind înecate de lirism și viciate de stilul metaforic abuziv (...) autorul a ajuns chiar să fie dat drept model negativ, medelenismul transformându-se în ceva sinonim cu idilizarea realității și cu dulcegăria” [Crohmălniceanu, 2003: 213]. Lirismul exagerat denotă faptul că stilul literar al lui Ionel Teodoreanu constă, în principal, în exteriorizarea stărilor, emoțiilor, sentimentelor, credințelor interioare ale prozatorului, acțiunea specific epic rămânând pe un nemeritat loc secund, inclusiv în cadrul trilogiei *La Medeleni*: „metaforismul excesiv al prozei sale trădează o structură sufletească înclinată mai mult spre fantazare poetică și reverie, decât spre analiză sau construcția epică obiectivă” [Crohmălniceanu, 2003: 216] – iată motivul pentru care, în romanele sale, autorul se concentrează mult mai mult asupra aspectelor de ordin sentimental, decât asupra concretului, a existenței, a problemelor cotidiene.

Poetizarea excesivă narațiunilor reprezintă un stil literar pe care critica nu îl acceptă prin prisma faptului că denaturează ideea de roman autentic, obiectiv, realist, în care cititorul să se regăsească la nivelul situațiilor concrete de viață. Astfel, privind dincolo de *La Medeleni*, Crohmălniceanu constată că *Crăciunul de la Silvestri și Lorelei* pun accent pe tema iubirii și tratează două povești de dragoste în care partenerii constată că nu se potrivesc din punct de vedere temperamental; relatările abundă de lirism, în detrimentul abordării sociale și psihologie a relațiilor dintre personaje: „lipsa de adâncime a observației psihologice și sociale se răzbună din nou. Textul e copleșit de o poetizare artificială a vieții (...)” [Crohmălniceanu, 2003: 216].

Conștient de excesul de lirism, Ionel Teodoreanu scrie *Arca lui Noe*, un roman în conceperea căruia ține cont de recomandările amicului și criticului literar Garabet Ibrăileanu de a reduce semnificativ exprimările metaforice și de a-și canaliza talentul și inspirația în scopul realizării unei scrieri obiective. Reușita este parțială, în opinia lui Crohmălniceanu: „nu i se poate contesta autorului o reală strădanie și a se obiectiva (...) lirismul strică și aici creația obiectivă (...) se ferește să mai facă metafore și evite pe cât se poate divagațiile poetice. Rămâne însă liric prin permanentul ton ironic cu care își tratează eroii. Insuccesul acestei încercări de a se depăși l-a descurajat” [Crohmălniceanu, 2003: 216]. Nici viitoarele romane nu fac excepție de la liricizarea mult prea exagerată, acest aspect trenând și devenind un defect al

stilului literar teodoreanian. *Secretul Anei Florentin, Fundacul Varlamului, Prăvale Baba, La porțile nopții, Hai Diridam, Zdrulă și Puhă, Tudor Ceaur Alcaz* se înscriu pe linia precedentelor creații literare, nereușind să surprindă nici critica, nici cititorul cu vreo temă aparte sau cu vreo abordate inedită: „romanele nu mai aduc nimic nou, exagerând în schimb defectele scrierilor anterioare (...)” [Crohmălniceanu, 2003: 217].

Nici criticul literar Alexandru Philippide (1959 - 1933) nu ezită să analizeze opera lui Ionel Teodoreanu. Lucrarea sa *Considerații confortabile. Fapte și păreri literare* vede lumina tiparului postmortem, după 37 de ani de la moartea sa. Abordând preocuparea lui Teodoreanu pentru metaforizare, Philippide consideră că nu este vorba doar despre o simplă inserare a unei figuri de stil (metafora) într-un text literar, indiferent de natura lui (liric sau epic). Lucrurile trebuie privite mult mai profund și abordate din perspectivă psihologică. Astfel, „Ionel Teodoreanu gândește metaforic (...) argumentarea metaforică se desfășoară cu precizia argumentării abstracte (...) metafora dă lui Ionel Teodoreanu posibilitatea de-a evita echivocul și de-a aduce soluții și concluzii acolo unde gândirea abstractă ezită de multe ori să încheie și să producă o judecată definitorie” [Philippide, 1970: 248]. Astfel, scopul bine determinat al scriitorului, în opinia criticului literar, nu este doar acela de a împodobi textul, ci, mai mult, „este un mijloc de cunoaștere și de investigație a gândirii” [Philippide, 1970: 248]. Nuanțele lirice din proza lui Ionel Teodoreanu sunt despre trăirile umane pe care caută să le asocieze naturii și manifestărilor acesteia. Astfel, neliniștea sufletească corespunde valurilor mării, tristețea este asociată caniculei sufocante, iar nostalgia revine nopților și cerului de octombrie. Altfel spus, „natura (...) întotdeauna evocată cu strălucire, nu se impune poetului, nu-l copleșește cu splendorile sau cu furtunile ei, ci, dimpotrivă, poetul îi impune tonul gândurilor sale” [Philippide, 1970: 253].

Din categoria criticilor literari interbelici face parte și Șerban Cioculescu (1902 - 1988). În lucrarea sa *Aspecte literare contemporane. 1932 – 1947*, publicată în anul 1972, autorul se referă la poetica romanelor semnate de Ionel Teodoreanu. Cioculescu își începe analiza operelor scrise de Ionel Teodoreanu prin a constata faptul că acesta prezintă o anumită preferință pentru lirismul pe care deseori îl transpune în texte epice și a se întreba retoric dacă romancierul are capacitatea de a conferi scrierilor sale obiectivismul de care acestea au nevoie, în calitatea lor de scrieri epice, narrative. În acest scop bine conturat, talentul incontestabil al lui Teodoreanu trebuie „despuiat de podoabe care parazitează viața. Creația epică pleacă de la om și de la existența reală, împotriva subiectivității care este cu atât mai tiranică cu cât este o robire față de sine însuși a autorului” [Cioculescu, 1972: 362] – constată criticul literar, acesta fiind de altfel și obiectivul pe care Garabet Ibrăileanu i-l propune de nenumărate ori lui Teodoreanu. Este vorba, în opinia criticului, despre temperamentul lui Teodoreanu, despre felul de a fi al scriitorului din el; interesant este faptul că dintre toți scriitorii români, Ionel Teodoreanu este singurul căruia i se reproșează felul său de a fi, temperamentul său, modul în care înțelege să își transpună sufletul în paginile cărților sale: „nici unui alt romancier al nostru nu i se ridică în calea desăvârșirii sale, în asemenea grad, piedicile propriului său temperament” [Cioculescu, 1972: 362].

Explicația pentru ingerințele lirice identificate la nivelul textelor epice, pentru plusul metaforic pe care romancierul îl conferă exprimării sale narrative este una cât se poate de plauzibilă: „Ionel Teodoreanu și-a găsit vocația în roman. Este însă într-însul un poet, un transfigurator liric, un incontinent producător de metafore și imagini (...) care nu se stăpânește: un incontinent!” [Cioculescu, 1972: 362].

Romanul *Hai Diridam* stă sub semnul unui lirism profund impregnat abordării psihologice a bărbatului, la vârsta de 48 de ani (aceeași cu a autorului) – vârstă critică marcată de frământări sufletești, de iubiri mai mult sau mai puțin împlinite, „a doua tinerete (n.n. pe care personajul principal) o trăiește printr-o recrudescență versificatoare foarte agreabilă pe alocuri, prin elanuri poetice, dar nu și prin sondarea subconștientului, cum ar fi procedat un romancier modern” [Cioculescu, 1972: 470]. Surplusul liric este concretizat și la nivelul versurilor propriu-zise inserate în proză, definite de Cioculescu drept „un mănunchi de poezii compact, (...) altele răspândite în text (...) inspirația grațioasă din filiera Cincinat Pavelescu, G. Topârceanu, Otilia Cazimir” [Cioculescu, 1972: 475]. Așadar, nici romanul de față nu are darul de a oferi criticului literar un răspuns afirmativ la întrebarea „a izbutit autorul să străbată un pas înainte către o viziune mai obiectivă?” [Cioculescu, 1972: 465].

Din literatura memorialistică a lui Teodoreanu, criticul literar se oprește asupra romanului *Masa umbrelor*, o carte care reunește amintiri ale autorului din perioada activității sale publicistice derulate în

Viața românească alături de Garabet Ibrăileanu care „i-a admirat tinerețea eruptivă, lirismul scrisului, fecunditatea, dar l-a îndemnat mereu să se îndrepte spre o viziune epică a vieții” [Cioculescu, 1972: 480]. Este de altfel un volum dominat de lirism - „zvâcnește nervul liric al autorului” [Cioculescu, 1972: 480], dar, în același timp, este romanul care aduce cu sine o noutate: „ca inovație, delectabilă pentru ieșeni, relevăm clișeul pus în circulație (...): „dulcele târg al Ieșului” ...toată cartea e împănată cu acest laitmotiv stăruitor” [Cioculescu, 1972: 480]. Ca și aspect controversat al romanului, se evidențiază exagerările stilistice, una dintre acestea fiind evidentă în episodul descrierii întâlnirii dintre fratele său, Osvald Teodoreanu și Mihai Eminescu; simpla acțiune de savurare a aromei vinului de către poet este prezentată sub forma „Eminescu își umple pieptul de aur, nucă și trecut cum face omul când întâlnește mișcătoarea mărilor singurătate” [Cioculescu, 1972: 481] – formulare care îl determină pe Cioculescu să se întrebe retoric: „ce are însă de a face „mișcătoarea mărilor singurătate” cu Cotnariul?” [Cioculescu, 1972: 481].

Anul 1974 aduce cu sine volumul de critică literară *Scriitori și cărți aparținând prozatorului și criticului literar interbelic Octav Șuluțiu (1909 – 1949) și publicat postmortem*, în care sunt reluate consemnări ale acestuia apărute, în anii 1940, în publicațiile literare ale vremii. Criticul recunoaște estetica stilului, a textului literar semnat de Teodoreanu, estetică ce se datorează tocmai lirismului său epic, mult prea exagerat, motiv pentru care dulcegăriile literare ca formă și ca fond fiind motivul pentru care publicul citește scrierile sale: „scrie frumos, poate prea frumos, dulce și leșinat de frumos (...) o dulceață de zmeură sau de trandafiri cu deosebirea că din aceasta din urmă poți lua doar o linguriță, pe când Ionel Teodoreanu te silește să înghiți tot borcanul (...) place în general scrisul său (...) publicul mare nu știe să facă deosebirea între plăcere și valoare, crezând în mod eronat că valoarea este consecința plăcerii” [Șuluțiu, 1974: 324]. Esteticul accentuat prin poetizare excesivă nu conferă operei lui Teodoreanu și valoare, și fond, ci numai formă; iată motivul pentru care Octav Șuluțiu consideră că literatura lui Ionel Teodoreanu este mult prea plată, fără esență, fără zvâcnire, „amorfa în fond, sclipitoare în stil” [Șuluțiu, 1974: 327], atitudine datorată succesului înregistrat cu romanul trilogic *La Medeleni* în a cărui lume rămâne ancorat, deși potențialul și talentul său există din plin, dar autorul refuză a și le canaliza în scop evolutiv.

Criticul literar interbelic Pompiliu Constantinescu (1901 -1946) se oprește exclusiv asupra trilogiei *La Medeleni* pe care o analizează în detaliu, la nivelul fiecăruia dintre cele trei romane componente. Spre deosebire de ceilalți critici, Constantinescu apreciază lirismul lui Teodoreanu manifestat la nivelul textului epic. Partea plină a paharului creației lui Teodoreanu este identificată de acesta drept lirismul autorului, binevenit de altfel în trilogia *La Medeleni*: „copilăria servește ca pretext de lirism retrospectiv. Teodoreanu a actualizat-o în mișcare epică. Aci stă originalitatea efortului său, în realizarea obiectivării unei teme esențial subiective (...) succesul (...) îi aparține elogios autorului” [Constantinescu, 1977: 58].

George Călinescu (1889 – 1965), unul dintre cei mai apreciați scriitori și critici literari ai perioadei interbelice, nu trece cu vederea scrierile lui Ionel Teodoreanu. În ceea ce privește metaforismul textelor, Călinescu consideră că metaforele lui Teodoreanu nu trebuie analizate din punct de vedere al rolului lor artistic, estetic, ci mai degrabă prin ceea ce denotă utilizarea lor, și anume „semnul unei mari capacități de recepție, a unei bucurii excepționale de a palpa Universul, văzut într-un spirit foarte animist” [Călinescu, 1941: 667]. Începând cu cel de al doilea volum din trilogia *La Medeleni*, Teodoreanu procedează la o schimbare de abordare și de stil literar care nu sunt pe planul lui George Călinescu. Criticul definește această reorientare drept „amestec de stagnante însușiri și enorme cusururi ce va rămâne aproape neschimbat în toată opera lui Ionel Teodoreanu” [Călinescu, 1941: 669]. Concret, este vorba despre abordarea genului epic, pe care Teodoreanu îl alterează cu inserații lirice, reducând dimensiunile narațiunii la doar o pagină din ansamblul romanului său, indiferent de titlul acestuia: „linia epică (...) lipsește din capul locului și va lipsi constant în orice roman (...) scriitorul nu poate nara, (...) hoinărește printre teorii și lirisme și numai când cartea amenință să-și închidă capacele, ghemuiește analitic tot motivul epic într-o pagină” [Călinescu, 1941: 669].

Apreciind idilicul și imaginile artistice specifice primului volum din trilogie, Călinescu este de părere că celelalte două volume relevă decăderea autorului din puncte de vedere al atitudinii față de propria scriere și al capacității sale de a însăila cuvintele: „poetul imaginilor devine un nesuferit retor: truculent, fanfaron, gălăgios, metaforic fără control artistic (...) plăcerea de a dizerta și uneori numai de a emite vorbe este enormă (...), multe poeme metaforice transcrise în roman sunt de o deconcertantă anodinitate (...) un

monstruos verbalist” [Călinescu, 1941: 670].

Similar romanului *La Medeleni*, Bal mascat se remarcă prin aceeași abundență metaforică, care deranjează cititorul și care constituie un minus considerabil în ceea ce privește fondul operei: „metoda metaforică de construcție a atmosferei devine tot mai obositoare (...) câte o imagine din când în când este fericită, dar multe sunt de o intolerabilă ieftinitate” [Călinescu, 1941: 671]. Călinescu consideră că recomandarea lui Garabet Ibrăileanu către Teodoreanu, de a scrie epic în adevăratul sens al cuvântului, renunțând pe cât posibil la metafore și lirism, rămâne fără efect pentru că „este inutil a cere creațiune de oameni unui autor care apare de la început până la sfârșit incapabil de a se proiecta în afară (...) cărțile lui Ionel Teodoreanu nu sunt făcute din puțină observație și inele de aur, ci numai din inele. Însă prea multe din aceste inele sunt de cositor” [Călinescu, 1941: 672].

Este evident faptul că, din punctul de vedere al criticului literar George Călinescu, romancierul Ionel Teodoreanu nu reprezintă un fenomen scriitoricesc în epocă, ci, cel mult, un autor care excelează la primele sale scrieri, dar care, ulterior, se înscrie pe o pantă abrupt – descendentă din perspectiva formei și a fondului romanelor sale. Există, dacă se poate spune astfel, un stil și o tehnică literară care displac lui George Călinescu poate prin prisma raportării acestora la creațiile literare ale altor scriitori, exclusiv romantici, apreciați de criticul literar, el însuși fiind un romantic de marcă al perioadei interbelice prin romanele sale, devenite capodopere ale genului.

Abordarea lui Dumitru Murărașu (1896 – 1984) față de creația lui Ionel Teodoreanu nu este integral pozitivă, dar, spre deosebire de Călinescu, se dovedește a fi mult mai „cuminte” în exprimare. Încercările lui Teodoreanu de a se ancora într-un epic autentic, fără exces de metafore și lirism, rămân la stadiul de încercare, pentru că autorului nu îi reușește acest lucru: „oricât își propune să nu fie liric, autorul, în chip firesc, redă cu simpatie pe Manti și pe Bob Rafael” [Murărașu, 1941: 449] – opinează Murărașu, oprindu-se asupra romanului *Arca lui Noe*.

Relevant este faptul că poetica prozei lui Ionel Teodoreanu reprezintă o realitate a fondului operelor sale și, în același timp, o trăsătură specifică stilului său de a aborda o creație epică. Indiferent de motivul pentru care autorul își metaforizează narațiunile în mod exagerat, important de menționat este faptul că acest aspect în individualizează pe autor în galeria prozatorilor interbelici, deși o anumită parte a criticii literare este de părere că inserările poetice în textele epice constituie o caracteristică a scriitorilor proveniți din Moldova. Chiar dacă unii critici literari consideră că Ionel Teodoreanu ar fi fost un excelent poet, autorul se evidențiază în raport cu ceilalți prozatori tocmai prin această modalitate de a face literatură, vehement criticată și contestată.

Indiferent de opiniile pro și contra operei scrise de Ionel Teodoreanu, este evident faptul că autorul rămâne un esențial reper în epocă; contestată sau nu, apreciată sau nu, creația sa se înscrie pe o coordonată aparte a literaturii interbelice, dominată, la momentul manifestării literare a lui Teodoreanu, de nume deja consacrate ale scrisului autohton. Iată motivul pentru care acest stil al lui Teodoreanu, definit de liricizarea excesivă a narațiunii, „sparge” canoanele unei literaturii tradiționale, „cuminiți” și, drept urmare, surprinde la nivelul literaturii interbelice.

Definit de Șerban Cioculescu drept „nu atât un romancier, cât un poet rătăcit în roman” [Mărgineanu, 2009], Teodoreanu reușește să stârnească o gamă extrem de bogată și de diversificată de opinii la adresa personalității și a creației sale literare. Dacă unii critici literari se declară clar pro – Teodoreanu, iar alții își recunosc percepția negativă la adresa acestuia, Ovid Crohmălniceanu mărturisește că nu poate identifica un punct de vedere evident, clar perceptibil despre autor: „între aceste oscilații extreme ale aprecierilor pe care le-a cunoscut opera prozatorului, adevărul se află undeva la mijloc” [Mărgineanu, 2009].

Dincolo de opiniile extrem de variate despre creația literară semnată de Ionel Teodoreanu, este mai mult decât evident aportul acestuia la completarea tabloului literar românesc interbelic. Evident, păreri criticii literare sunt caracterizate de un substanțial subiectivism – ca orice opinie a oricărei persoane, de altfel – generat de preferința pentru stiluri deja consacrate, amiciții, refuzul de a ieși din confortul stilistic manifestat deja de autorii prolifici ai perioadei. Drept urmare, cea mai autorizată opinie vizavi de creația literară a lui Ionel Teodoreanu este cea a cititorului de rând, a consumatorului de literatură autentic românească și nu numai, cel care a primit cu brațele deschise romanele și scrierile memorialistice ale

acestui.

NOTE

Alexandru, Philippide, *Considerații confortabile. Fapte și păreri literare*, Editura Eminescu, București, 1970, p. 248.

Clara, Mărgineanu, *La Medeleni, un poem narativ*, 2009, <https://jurnalul.ro/cultura/arte-vizuale/la-medeleni-un-poem-narativ-530269.html>, accesat la data de 19.02. 2023.

Dumitru, Murărașu, *Istoria literaturii române*, ediția a II-a, Editura Cartea românească, București, 1941, p. 448

Eugen, Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Litera, Chișinău, 1998, p. 192.

Garabet, Ibrăileanu., *Opere*, vol. III, Editura Minerva, București, 1976, p. 111.

George, Călinescu, *Istoria literaturii române. De la origini până în prezent*, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941, p. 666.

Octav, Șuluțiu, *Scriitori și cărți*, Editura Minerva, București, 1974, p. 323.

Ovid, Crohmălniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, volumul I, Editura Universalia, București, 2003 (ediție reeditată din 1967 – 1975), p. 213.

Pompiliu, Constantinescu, *Romanul românesc interbelic*, Editura Minerva, București, 1977, p. 12.

Șerban, Cioculescu, *Aspecte literare contemporane. 1932 – 1947*, Editura Minerva, București, 1972, p. 362.

Tudor, Vianu, *Arta prozatorilor români*, Editura Albatros, București, 1977, p. 355.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Călinescu, George, *Istoria literaturii române. De la origini până în prezent*, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941, p. 666.

Cioculescu, Șerban, *Aspecte literare contemporane. 1932 – 1947*, Editura Minerva, București, 1972.

Constantinescu, Pompiliu, *Romanul românesc interbelic*, Editura Minerva, București, 1977.

Crohmălniceanu, Ovid., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, volumul I, Editura Universalia, București, 2003 (ediție reeditată din 1967 – 1975).

Ibrăileanu, Garabet, *Opere*, vol. III, Editura Minerva, București, 1976.

Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Litera, Chișinău, 1998.

Mărgineanu, Clara. *La Medeleni, un poem narativ*, 2009, <https://jurnalul.ro/cultura/arte-vizuale/la-medeleni-un-poem-narativ-530269.html>, accesat la data de 05.06.2023.

Murărașu, Dumitru, *Istoria literaturii române*, ediția a II-a, Editura Cartea românească, București, 1941.

Philippide, Alexandru, *Considerații confortabile. Fapte și păreri literare*, Editura Eminescu, București, 1970.

Șuluțiu, Octav, *Scriitori și cărți*, Editura Minerva, București, 1974.

Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, Editura Albatros, București, 1977.